

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง
การปรับตัว กับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล
Study of Relationship Between Self-efficacy, Adaptation, and Attitude towards
Nursing Profession among Nursing Students

ญาธิดา วุฒิสาสตร์กุล

Yatida Wutthisartkul

อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

Lecturer, Faculty of Nursing, Ratchathani University, Udonthani Campus

Corresponding author, E-mail: Yatida@rtu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว กับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 213 คน เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไป การรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม 2566 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัวด้านอารมณ์ ด้านสัมพันธภาพ กับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลอยู่ในระดับสูง การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านสัมพันธภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .470, .286, .452, .397$ และ $.457$ ตามลำดับ) ผลการศึกษานี้ทำให้เห็นทิศทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้นักศึกษามีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการปรับตัวผ่านกระบวนการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลในอนาคต

คำสำคัญ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล
นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This research aimed to investigate the levels and relationships between self-efficacy, adaptation, and attitude towards the nursing profession among year 2, 3 and 4 nursing students, totaling 213 individuals. The research instrument consisted of a questionnaire comprising four sections—personal information, self-efficacy, adaptation, and attitude towards the nursing profession. Data were collected from July to August 2023. Data were analyzed using descriptive statistics and Pearson product moment correlation. The findings showed that self-efficacy, emotional and relational adaptation, and attitude towards the nursing profession were at a high level. Functional role and social adaptation were at a moderate level. Self-efficacy, adaptation regarding functional role, social, emotion, and interpersonal relationships revealed statistically significant positive correlation with attitude towards nursing profession ($r = .470, .286, .452, .397, \text{ and } .457$, respectively). These findings provide directions for the development of teaching and learning management to enhance students' self-efficacy and adaptation through both theoretical and practical teaching and learning process, aiming to cultivate positive attitude towards the nursing profession.

Keywords self-efficacy, adaptation, attitude towards nursing profession, nursing student

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณะพยาบาลศาสตร์ ได้จัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลออกสู่สังคม โดยมีระยะเวลาในการเรียนตลอดหลักสูตร 4 ปี ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย การเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และต้องให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตมนุษย์ โดยมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งต้องให้การปฏิบัติต่อบุคคลทุกคน พยาบาลต้องให้การดูแลและช่วยเหลือบุคคลทั้งที่มีสุขภาพดี และในภาวะที่เกิดการเจ็บป่วย รวมทั้งต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติกรพยาบาลเพื่อดูแลสุขภาพของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ

อย่างมากของพยาบาล (อรัญญา เชาวลิต และ ทศนีย์ นะแสง, 2559) สถาบันการศึกษาที่ผลิตพยาบาลล้วนให้ความสำคัญเรื่องการสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพควบคู่กับประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอน

อย่างไรก็ตามนักศึกษาที่มีความเชื่อของตนเองมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จ จะทำให้เกิดความพยายาม ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมากขึ้น ดังแนวคิดของ Evans (1989) ซึ่งอธิบายว่า ความเชื่อในความสามารถตนเอง พิจารณาจากความรู้สึก ความคิด การตั้งใจ และพฤติกรรม ซึ่งบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองสูงจะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จ และมีความเป็นอยู่ที่ดี เมื่อเผชิญปัญหาหรืองานที่ยากจะเป็นสิ่งที่ท้าทายให้

เขาแก้ไขโดยใช้ความพยายาม ถึงแม้จะล้มเหลว เขาก็จะมองความผิดพลาดไปที่พยายามไม่เพียงพอ หรือ ขาดความรู้หรือทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของ Roy และ Andrews (1999) ที่อธิบายว่า บุคคลต้องมีการปรับตัวเพื่อรักษาความสมดุลของร่างกาย จิตใจ และสังคม บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจะมีความมั่นคงในชีวิต และจะมีพฤติกรรมที่ยอมรับความเป็นจริง มีความพึงพอใจในชีวิต สามารถดำเนินหน้าที่ของตนเองได้อย่างเป็นองค์รวม

จากสถิติการลาออกของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี ปีการศึกษา 2563 นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ลาออกจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 ปีการศึกษา 2564 นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ลาออกจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.32 และปีการศึกษา 2565 นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ลาออก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 เหตุผลในการลาออก คือ เรื่องการปรับตัว ไม่ชอบเรียนพยาบาล และระบุว่าไม่สามารถเรียนได้ (มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี, 2564) สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาสำคัญของนักศึกษาที่ลาออกเป็นเรื่องการปรับตัว เจตคติต่อวิชาชีพ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของมาติกา โภชมงคล และภัทรวรรณ จีรพัฒนธร (2563) พบว่าปัจจัยสำคัญลำดับแรกที่ส่งผลต่อการลาออกของนักเรียนอาชีวศึกษา ได้แก่ ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือในวิทยาลัย และการศึกษาของชนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาวเวียง, กนกพร เทียนคำศรี, สุนทรี สิทธิสงคราม, และนฤมล จันทระเกษม (2562) ที่พบว่า การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลจะช่วยเพิ่ม

อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาพยาบาลในหลักสูตร การลาออกทำให้นักศึกษาเสียเวลา เสียทุนทรัพย์ และส่งผลต่อการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์และการผลิตบัณฑิตพยาบาลอันเป็นการลดปัญหาการขาดแคลนพยาบาลในอนาคต

การสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพเป็นการสร้างฐานของการหล่อหลอมความเป็นพยาบาลแก่นักศึกษาพยาบาล ซึ่งเจตคติที่ดีมาจากความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดที่เห็นคุณค่าและมีแนวโน้มที่จะกระทำของบุคคลต่อการปฏิบัติการพยาบาล อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม (ปิยาณี ณ นคร และอรุณ น้อยอุดม, 2563) ซึ่งจำเป็นต้องสร้างให้นักศึกษาด้วยการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ เพื่อหล่อหลอมความเป็นพยาบาลที่ดีในอนาคตแก่นักศึกษาและนำไปสู่การเรียน การฝึกปฏิบัติในวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามวิชาชีพ และจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า เมื่อนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ จะมีความมุ่งมั่นในการเรียน มีความตั้งใจและพร้อมปรับตัวให้ตนเองมีความพร้อมในการเรียนพยาบาลและการประกอบวิชาชีพการพยาบาลมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย (ศุภามณ จันทรสกุล, 2561) อย่างไรก็ตามการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการศึกษาในนักเรียนสาขาอื่นและนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาอื่น ซึ่งอาจมีบริบทแตกต่างจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี ซึ่งพบการลาออกของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการศึกษาในหลักสูตร

จึงเกิดความตระหนักและสนใจทำการศึกษารับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัวและเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น สามารถปรับตัวในด้านต่าง ๆ ได้ดีขึ้น จัดกิจกรรมที่เหมาะสม จัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งช่วยลดจำนวนการลาออกของนักศึกษาพยาบาลและเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

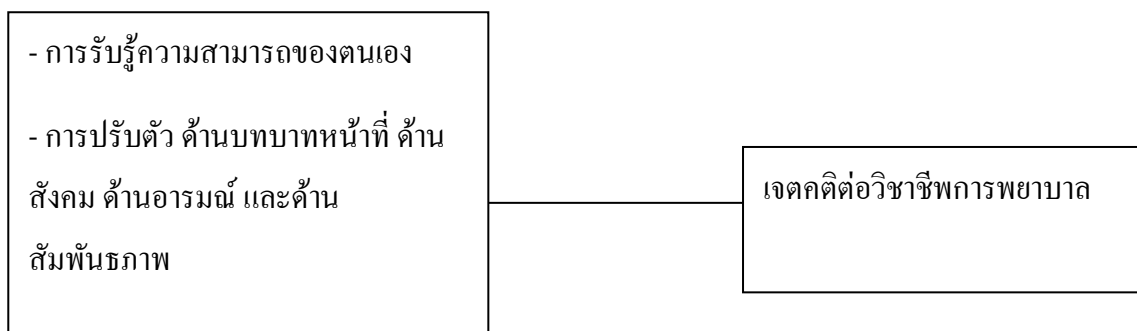
1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว กับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

สมมติฐานการวิจัย

การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการปรับตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยนี้ใช้แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura (1977) ซึ่งอธิบายว่า ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นและรับรู้ว่าคุณสมบัติความสามารถจะกระทำสิ่งใดได้ จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาตามนั้น และแนวคิดการปรับตัวตามทฤษฎีการปรับตัวของ Roy และ Andrews (1999) ซึ่งประกอบด้วยการปรับตัว 4 ด้าน คือ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านสังคม ด้านอารมณ์และด้านสัมพันธภาพ ตามทฤษฎีนี้อธิบายว่าบุคคลที่รับรู้ได้ว่าตนเองสามารถปรับตัวได้ดี จะมีเจตคติที่ดีตามไปด้วย (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (descriptive correlation study) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว กับเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 225 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือประชากรทุกคนที่กำลังศึกษาอยู่โดยไม่ได้อยู่ระหว่างการลาพักการเรียนไม่ว่ากรณีใดๆ และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย รวม 225 คน กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมาจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 94.67

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ชั้นปี รายได้ต่อเดือน เกรดเฉลี่ยสะสมปัจจุบัน
2. ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนเอง พัฒนาโดยผู้วิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับ ดังนี้ คะแนน 5 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับมาก คะแนน 3 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับน้อย และ คะแนน 1 หมายถึง มีความรู้สึกและ

มาก คะแนน 3 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับน้อย และ คะแนน 1 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับน้อยที่สุด การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับตามเกณฑ์การแปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ส่วนที่ 3 การปรับตัว ผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวนรวม 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทหน้าที่ จำนวน 5 ข้อ ด้านสังคม จำนวน 5 ข้อ ด้านอารมณ์ จำนวน 5 ข้อ และด้านสัมพันธภาพ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับ ดังนี้ คะแนน 5 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับมาก คะแนน 3 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง มีความรู้สึกและพฤติกรรมตรงกับข้อความระดับน้อย และ คะแนน 1 หมายถึง มีความรู้สึกและ

พฤติกรรมตรงกับข้อความระดับน้อยที่สุด การแปลผลคะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับตามเกณฑ์การแปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การปรับตัวอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การปรับตัวอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การปรับตัวอยู่ในระดับน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง การปรับตัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ส่วนที่ 4 เจตคติต่อวิชาชีพ ผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวนรวม 10 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับ ดังนี้ คะแนน 5 หมายถึง มีความรู้สึก ตรงกับข้อความระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง มีความรู้สึกตรงกับข้อความระดับมาก คะแนน 3 หมายถึง มีความรู้สึกตรงกับข้อความระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง มีความรู้สึกตรงกับข้อความระดับน้อย และ คะแนน 1 หมายถึง มีความรู้สึกตรงกับข้อความระดับน้อยที่สุด การแปลผลคะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับตามเกณฑ์การแปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เจตคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เจตคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เจตคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง เจตคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับ

น้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เจตคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี IRB RTU UD เลขที่ 01-6-2566 พิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมวิจัยโดยอธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย และประโยชน์ของการศึกษาวิจัย กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธ หรือถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ และลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรเมื่อสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่เปิดเผย และไม่มีภาระหรือพาดพิงถึงตัวบุคคล ซึ่งการนำเสนอและการเผยแพร่ผลการวิจัยจะดำเนินการในภาพรวม ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาอ่านเอกสารพิทักษ์สิทธิ์และลงนามก่อนการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการล่วงหน้า 1 วัน และจากนั้นได้ส่งแบบสอบถามผ่านทาง Google form ให้นักศึกษา และใช้เวลาในการทำและส่งกลับคืนเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ให้ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืน 3 วันตามวันเวลาที่นักศึกษาสะดวก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล โดยอาจารย์พยาบาล จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ IOC (Index of item-Objective Congruence) ส่วนที่ 2, 3 และ 4 ดังนี้ 0.70, 0.80 และ 1.00 ส่วนค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดนำไปทดสอบกับ นักศึกษาพยาบาลปีที่ 1 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85, 0.70 และ 0.75 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับหนังสือรับรองการทำวิจัย จากคณะกรรมการจริยธรรมและหนังสืออนุญาต ให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาพยาบาล ก่อน เก็บข้อมูล 1 วัน ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียด และขั้นตอนของการวิจัยแก่นักศึกษา และเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย พร้อมชี้แจง การนำเสนอข้อมูลจะเป็นภาพรวมไม่เปิดเผย รายชื่อเป็นรายบุคคลและข้อมูลจะถูกลบทิ้ง ภายหลังได้รับการเผยแพร่แล้ว ให้นักศึกษาลง นามในใบยินยอมการเก็บข้อมูลตามอิสระ จากนั้นจึงส่งแบบสอบถามทาง Google form ให้นักศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองตาม วันเวลาที่นักศึกษาสะดวกและส่งกลับคืนภายใน 3 วัน ดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน กรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลระดับการรับรู้ ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติ ต่อวิชาชีพ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการ รับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว กับเจต คติต่อวิชาชีพ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์ สัน (Pearson product moment correlation) เนื่องจากทดสอบการกระจายของข้อมูลพบว่าเป็น โคนิงปกติ

ผลการวิจัย

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำนวน 213 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 203 คน ร้อยละ 95.3 อายุ 18-20 ปี จำนวน 121 คน ร้อยละ 56.80 เป็นนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 จำนวน 74 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.70 นักศึกษาพยาบาลปีที่ 3 จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 และนักศึกษาพยาบาลปี ที่ 4 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20

ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติต่อวิชาชีพ

ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามีระดับ คะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองใน ระดับมากร้อยละ 48.83 ส่วนใหญ่มีการปรับตัว ด้านบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 70.89 ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง คิด เป็นร้อยละ 61.03 ด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก คิด เป็นร้อยละ 52.58 ด้านสัมพันธภาพอยู่ในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 59.15 และมีเจตคติต่อวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 63.85 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนของนักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละระดับ (n=213)

ตัวแปร	ระดับมากที่สุด		ระดับมาก		ระดับปานกลาง		ระดับน้อย		ระดับน้อยที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	8	3.76	104	48.83	89	41.78	12	5.63	-	-
การปรับตัว										
- ด้านบทบาทหน้าที่	2	0.94	54	25.35	151	70.89	6	2.82	-	-
- ด้านสังคม	6	2.82	66	30.99	130	61.03	11	5.16	-	-
- ด้านอารมณ์	29	13.62	112	52.58	68	31.92	4	1.88	-	-
- ด้านสัมพันธภาพ	60	28.17	126	59.15	26	12.21	1	0.47	-	-
เจตคติต่อวิชาชีพ	32	15.02	136	63.85	40	18.78	5	2.35	-	-

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

การรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัวในภาพรวม การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ การปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้าน

อารมณ์ และการปรับตัวด้านสัมพันธภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .470, p < .001, r = .559, p < .001, r = .286, p < .001, r = .452, p < .001, r = .397, p < .001$ และ $r = .457, p < .001$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเอง การปรับตัว และเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล (n= 213)

ตัวแปร	เจตคติต่อวิชาชีพ		r	p-value
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.54	0.45	.470	<.001
การปรับตัวภาพรวม	3.63	0.38	.559	<.001
การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่	3.28	0.49	.286	<.001
การปรับตัวด้านสังคม	3.35	0.52	.452	<.001
การปรับตัวด้านอารมณ์	3.76	0.59	.397	<.001
การปรับตัวด้านสัมพันธภาพ	4.13	0.54	.457	<.001

r = Pearson product moment correlation coefficient

การอภิปรายผล

การรับรู้ความสามารถของตนเองของนักศึกษาพบว่าโดยส่วนใหญ่ นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับมาก เนื่องจากการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติงานของ

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 นักศึกษาจะได้รับการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า นอกจากนี้ คณะพยาบาลศาสตร์จัดการเรียนการสอนโดยเน้นการลงมือปฏิบัติ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลต่าง ๆ ด้วยตนเองจนปฏิบัติได้

ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนและการปฏิบัติ ตลอดจนมีอาจารย์ที่เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักศึกษา ทำให้นักศึกษารับรู้ว่าตนเองมีศักยภาพเชื่อมั่นตนเอง และสามารถปฏิบัติได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญญาสิริ รัชยสวัสดิ์, เยาวลักษณ์ โพธิธรา, ลลิตา ปักเขมา ยัง, ญาธิดา วุฒิสาศตรกุล, และนภารินทร์ นวลไชสง (2565) ที่พบว่า การรับรู้สมรรถนะของตนเองและความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Bandura (1977) ที่อธิบายว่าการมีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ และการมีแบบอย่าง จะทำให้การรับรู้ความสามารถสูงขึ้น

นักศึกษาส่วนใหญ่มีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการเรียนและฝึกปฏิบัติงานแต่ละชั้นปีจะมีความแตกต่างในเรื่องของวิชาที่นักศึกษาต้องเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัวเอง และทำความเข้าใจกับบทบาทใหม่ๆ ของตนเองอยู่เสมอ และพบว่า การปรับตัวในด้านอารมณ์และการสร้างสัมพันธภาพของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์กร ชัยวงศ์ และณิชาภัทร มณีพันธ์ (2563) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการปรับตัวในด้านการสร้างสัมพันธภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากทางคณะพยาบาลศาสตร์มีการปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน ก่อนอยู่หอพัก และมีกิจกรรมที่พัฒนาความสัมพันธ์ให้นักศึกษาได้รู้จักอาจารย์และเพื่อนนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และบริบทของคณะพยาบาล

ศาสตร์มากขึ้นก่อนเริ่มการเรียน กิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว ส่งผลช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมมากขึ้น คลายความกังวล และเกิดความรู้สึกที่มั่นคงมากขึ้น มีความแข็งแกร่งในชีวิตเพิ่มขึ้น ความเครียดความวิตกกังวลลดลง ซึ่งส่งผลทำให้การปรับตัวของนักศึกษาในด้านต่างๆ เป็นไปได้ดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนพล บรรดาศักดิ์, ชนัดดา แนบเกษร, และดวงใจ วัฒนสินธุ์ (2560) ที่อธิบายว่าถ้า นักศึกษาไม่มีความกังวล จะทำให้สามารถปรับตัวในด้านต่างๆ ได้ดีตามไปด้วย

นักศึกษาส่วนใหญ่มีเจตคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษาได้รับการเรียนการสอนที่สอดแทรกความเป็นวิชาชีพพยาบาลในแต่ละวิชาที่เรียน และกิจกรรมต่างๆ ที่ทางคณะพยาบาลศาสตร์ได้จัดให้แก่ นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปิยาณี ฉนวนกร และอรุณ น้อยอุดม (2563) ที่อธิบายว่าการที่นักศึกษายปี 2, 3 และ 4 ได้รับการหล่อหลอมเจตคติความเป็นวิชาชีพในสิ่งต่างๆ ที่เรียนรู้ทั้งในห้องเรียน กิจกรรมที่ทางคณะจัดเสริมเพิ่มเติมให้การฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการและบนหอผู้ป่วย ทำให้การรับรู้ที่มีต่อวิชาชีพเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลให้เจตคติต่อวิชาชีพเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มากขึ้น

ผลการวิจัยพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับเจตคติต่อวิชาชีพ เนื่องจากการที่นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติการพยาบาล ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับวิชาชีพฯ ทำให้นักศึกษารับรู้ว่าตนเองมีความสามารถมากขึ้น ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ส่งผล

ให้กล้าแสดงพฤติกรรมทางวิชาชีพการพยาบาล ด้วยความมั่นใจมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษา ของ ปิยาณี ณ นคร และอรุณ น้อยอุดม (2563) ที่ ศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลในยุคศตวรรษที่ 21 อธิบายถึงประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ในแต่ละ ชั้นปีของนักศึกษาพยาบาลซึ่งส่งผลต่อเจตคติที่ แตกต่างกัน นักศึกษาชั้นปีที่สูงขึ้นจะมีเจตคติต่อ วิชาชีพที่มากขึ้นตามลำดับ ซึ่งประสบการณ์การ เรียนรู้ในห้องเรียน การฝึกปฏิบัติงานต่างๆ บน หอผู้ป่วยที่มากขึ้นทำให้นักศึกษามีการรับรู้ ความสามารถของตนเองที่เพิ่มตามไปด้วย

การปรับตัวในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับเจตคติต่อวิชาชีพ สอดคล้องกับ การศึกษาของ ยุชรอ เล้าแม่, มยุรี ยี่ปาโล๊ะ, เจม พัทธ์ ขจรกิตติยา, และภาชีนา บุญลาภ (2564) ที่ อธิบายว่าการปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ทักษะจิตต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ อนุญญา คูอาริยะกุล, วราภรณ์ ยศ ทวี, นัยนา อินธิโชติ, วิภาวรรณ นวลทอง, และวีร ยุทธ อินพะเนา (2555) ที่อธิบายว่าการมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับการมี เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งอธิบายได้ถึงการปรับตัว ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หากนักศึกษามี สัมพันธภาพที่ดีทั้งกับเพื่อนและอาจารย์ จะ ส่งเสริมให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพเพิ่มขึ้น ด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Roy และ Andrews (1999) ที่อธิบายว่าบุคคลที่มีการปรับตัวได้ดี จะมีความมั่นคงด้านร่างกาย จิตใจ แสดงบทบาทของ ตนได้อย่างดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น และมี เจตคติที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ด้านการจัดการเรียนการสอน คณะ พยาบาลศาสตร์ควรส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาล มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และส่งเสริม ให้มีการปรับตัวด้านต่าง ๆ สูงขึ้น โดยการจั ดกิจกรรมที่มีการพัฒนานักศึกษา จัดการเรียนการ สอนให้มีความเหมาะสมเพื่อให้นักศึกษาพยาบาล มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้น สามารถ ปรับตัวในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น และนำไปสู่การสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพการ พยาบาลแบบติดตามไปข้างหน้าตั้งแต่ นักศึกษา เข้าเรียนใน ชั้นปีที่ 1 เพื่อคุณว โน้มการ เปลี่ยนแปลงของเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ของนักศึกษา
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อ วิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาแต่ละชั้นปี
3. ควรศึกษาปัจจัยทำนายเจตคติต่อ วิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

ณรงค์กร ชัยวงศ์, และ นิชาภัทร มณีพันธ์. (2563). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งในชีวิตต่อการปรับตัว ของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ รุ่นที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. *วารสาร การแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี*, 28(3), 315-325.

- ชนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ชาวเวียง, กนกพร เทียนคำศรี, สุนทรี ลีทธิสงคราม, และนฤมล จันทร์เกษม. (2562). เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, 13(4), 36-47.
- ชนพล บรรดาศักดิ์, ชนัดดา แนบเกษร, และดวงใจ วัฒนสินธุ์. (2560). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งในชีวิตต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์มจร*, 5(3), 195-208.
- ชญญาสิริ ชันยสวัสดิ์, เขียวลักษณ์ โพธิธรา, ลลิตา ปักเขมาลัย, ญาธิดา วุฒิสาสตร์กุล, และนภารินทร์ นवलไชสง. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ สสอท*, 4(2), 1-13.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาส์ จำกัด.
- ปิยาณี ณ นคร, และอรุณ น้อยอุดม. (2563). การศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลในยุคศตวรรษที่ 21: มุมมองของนักศึกษาพยาบาลโรงเรียนพยาบาลรามาชินดี. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 21(2), 349-357.
- มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี คณะพยาบาลศาสตร์. (2564). *ระบบบริการการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 12 มิ.ย. 2567, จาก <http://reg2.rtu.ac.th/registrar/home.asp>
- มาติกา โภชฌงค์, และภัทรวรรณ จีรพัฒน์ ชนธร. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลาออกกลางคันของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 11(1), 36-47.
- ยุชโร เต้าแม่, มยุรี ยี่ปาโล๊ะ, เขมพัทธ์ ขจรกิตติยา, และภาชีนา บุญลาภ. (2564). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดชายแดนใต้. *วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ*, 22(3), 135-146.
- ศุภามณ จันทร์สกุล. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ กับความตั้งใจในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. *วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม*, 19(37), 119-134.
- อนัญญา คูอาริยะกุล, วราภรณ์ ยศทวี, นัยนา อินธิโชติ, วิภาวรรณ นวลทอง, และวีรยุทธ อินพะเนา. (2555). เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรดิตถ์. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 6(1), 18-26.

อรัญญา เชาวลิต, และทัศนีย์ นะแสง. (2559).
จริยธรรมในการสอนหลักสูตร
พยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารพยาบาล
สงขลานครินทร์*, 36(3), 261-269.

Evans, R.W. (1989). A dream unrealized: A brief
look at the history of issue- centered

approaches. *The Social Studies*, 80(5),
178-184.

Roy, Sr. C., & Andrews, H. A. (1999). *The Roy
adaptation model: The definitive
statement*. (2nd ed.). Stamford, CT:
Appleton & Lange.

